

PRIEKABIAVIMO IR PATYČIŲ LAIVUOSE ŠALINIMO GAIRĖS

International
Chamber of Shipping
Shaping the Future of Shipping

International Transport
Workers' Federation

PRIEKABIAVIMO IR PATYČIŲ LAIVUOSE ŠALINIMO GAIRĖS

TURINYS

Pratarmė	4
Įvadas	5
Gairių tikslas	6
Kas yra priekabiavimas?	7
Kas yra patyčios?	8
Įmonės priekabiavimo ir patyčių politika	9
- Jūrininkų organizacijų įsipareigojimas	9
Priekabiavimo ir patyčių incidentų nustatymas ir pranešimas apie juos	10
- Ataskaitų teikimas	10
- Laivų savininkų skundų tvarka	10
- Skundų dėl priekabiavimo ir patyčių procedūra	10
- Atsakymas į skundą dėl patyčių ir (arba) priekabiavimo	11
- Neoficialus nagrinėjimas	11
- Oficialus nagrinėjimas	11
- Konfidencialumas	11
- Posėdžiai	11
- Bylos / ieškinio sprendimas	11
Priekabiavimo ir patyčių šalinimo priemonės	12
Bendravimas ir sąmoningumas	13
- Sąmoningumo didinimo veikla	13
Priedai	
1. Įmonės priekabiavimo ir patyčių politikos pavyzdys	14
2. Siūlomas lankstinuko jūrininkams tekstas	14
Padėkos	15
Papildomi šaltiniai	15

This document is a translation from original English text of [ICS and ITF International Guidance on Eliminating Shipboard Harassment](#), which is leading. This translation may give unintended meanings to the text. If any questions arise concerning the accuracy of the information presented by the translated version, please refer to the English version. Any discrepancies or variances shaped in the translation of the original text are not binding.

This translation is part of ECSA and ETF project: Contributing to an Attractive, Smart and Sustainable Working Environment in the Shipping Sector – 'WESS' – co-funded by the European Union.

Šis dokumentas yra [Tarptautinių laivybos rūmų \(ICS\) ir Tarptautinės transporto darbuotojų federacijos \(ITF\) Priekabiavimo ir patyčių laivuose šalinimo gairių angliško teksto](#), kuriam tenka pirmenybė, vertimas. Dėl vertimo tekstas gali įgyti kitokią prasmę. Jei kyla klausimų dėl vertime pateiktos informacijos tikslumo, vadovautis versija anglų kalba. Visi originalaus teksto vertime esantys neatitikimai ir nukrypimai nuo originalaus teksto nėra įpareigojantys.

Šis vertimas yra Europos bendrijos laivų savininkų asociacijų (ECSA) ir Europos transporto darbuotojų federacijos (ETF) projekto „Indėlis į patrauklios, sumanios ir tvarios darbo aplinkos kūrimą laivybos sektoriuje (angl. WESS)“, bendrafinansuojamo iš ES lėšų, dalis.

PRATARMĖ

GUY RYDER

TARPTAUTINĖS DARBO ORGANIZACIJOS GENERALINIS DIREKTORIUS

Pagal 2006 m. konvenciją dėl darbo jūrų laivyboje, kiekviena valstybė narė privalo įsitikinti, kad jos įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatomis gerbiama pagrindinė teisė į su užimtumu ir profesija susijusios diskriminacijos panaikinimą.

Priekabiavimas ir patyčios laivuose gali rimtai pakenkti fizinei ir emocinei jūrininkų būklei, sumažinti motyvaciją ir padidinti susirgimų skaičių bei pakenkti darniam ir veiksmingam komandiniam darbui. Taip pat gali nukentėti įmonės, dėl to gali pablogėti darbo sąlygos, atsirasti organizacinės, ekonominės ir teisinės pasekmės.

Pastaraisiais metais šios problemos opumas jūrų darbovietėse išaugo ir dabar su ja kovoti imasi visos TDO valstybės narės.

Kadangi jūrininkams dažnai ne vieną mėnesį tenka gyventi laive, priekabiavimas ir patyčios gali būti rimtas iššūkis, atsižvelgiant į gyvenamąją ir darbo aplinką laive, izoliaciją, kajučių dydį ir artumą bei būtinybę poilsio metu likti darbo vietoje.

Šias gaires parengė laivų savininkų ir jūrininkų organizacijos, kartu siekdamos pašalinti priekabiavimą ir patyčias bei pagerinti darbo aplinką laivuose visame pasaulyje.

Todėl skatinu platinti šias gaires.

ĮVADAS

Visi jūrininkai turi teisę dirbti nepatirdami priekabiavimo ir patyčių. Deja, yra jūrininkų, kurie nukenčia nuo to dirbdami laivuose. Už tai yra atsakingos:

- laivybos įmonės, kurios turi užtikrinti, jog jų laivuose būtų taikoma politika, kuria būtų siekiama panaikinti visų formų jūrininkų priekabiavimą ir patyčias; ir
- jūrininkų organizacijos ir jūrininkai, kurie turi užtikrinti, kad priekabiavimas ir patyčios liautųsi.

Laivybos įmonės ir jūrininkų organizacijos yra įsipareigojusios rengti medžiagą, kuri skatintų atkreiptą dėmesį į problemas ir parodytų galimus veiksmus joms spręsti.

International Chamber of Shipping (Tarptautiniai laivybos rūmai, ICS) ir International Transport Workers' Federation (Tarptautinė transporto darbuotojų federacija, ITF) mano, kad priekabiavimas ir patyčios yra nepriimtini, todėl kartu parengė šias gaires laivybos įmonėms, jūrininkams ir jūrininkų organizacijoms bei kitoms šalims, įskaitant mokymo paslaugų teikėjus, rekomenduodami veiksmus, kaip pašalinti priekabiavimą ir patyčias. Jei kuris nors jūrininkas skundžiasi tapęs priekabiavimo ir (arba) patyčių auka, į skundus reikia žiūrėti rimtai ir juos išnagrinėti.

Priekabiavimas ir patyčios yra pavyzdžiai, kaip nederėtų elgtis ir jie daro žalą, įskaitant:

- stresą;
- motyvacijos trūkumą;
- sumažėjusį darbo našumą;
- neatvykimą į darbą; ir
- pasitraukimą.

Priekabiavimas – tai bet koks netinkamas ir nepageidaujamas elgesys, kuris, tyčia ar ne, kelia nerimą, yra žeminantis, skatiną gėdos ar diskomforto jausmą gavėjui.

Patyčios yra tam tikra priekabiavimo forma, apimanti priešišką ar kerštingą elgesį, dėl kurio gavėjas gali jaustis tarsi jam grėstų pavojus arba būtų bandoma jį įbauginti.

Kai kuriais atvejais priekabiaujantys ir besityčiojantys asmenys tai daro tyčia. Tačiau taip pat yra atvejų, kai priekabiavimas ir (arba) patyčios įvyksta netyčia, ne dėl kokių nors piktavališkų ketinimų. Vadovavimo stilių, nesusijusių su agresyviu ir bauginančiu elgesiu, taikymas ir skatinimas taip pat labai prisidėtų prie priekabiavimo ir patyčių darbo vietoje naikinimo.

Įmonės taip pat turi rimtų teisinių ir ekonominių priežasčių panaikinti priekabiavimą ir patyčias:

- darbo aplinkos, kurioje jūrininkai gali dirbti be priekabiavimo ir patyčių, kūrimas yra gera užimtumo praktika;
- jūrininkai, kenčiantys nuo priekabiavimo ir patyčių, gali jaustis demotyvuoti, dažniau patirti stresą ir dėl to neatlikti savo pareigų;
- taip pat labiau tikėtina, kad jie norės išeiti iš darbo, todėl įmonė patirs papildomų įdarbinimo išlaidų; ir
- kai kurie darbuotojai, patyrę priekabiavimą, pateikė ieškinius dėl diskriminacijos, kurie buvo patenkinti.

GAIRIŲ TIKSLAS

LAIVYBOS ĮMONĖMS

Šiomis gairėmis siekiama padėti įmonėms:

- plėtoti politiką ir planus, kaip panaikinti priekabiavimą ir patyčias laivuose; ir
- į šį procesą įtraukti jūrininkus ir (arba) jūrininkų organizacijas.

Prireikus ir atsižvelgiant į nacionalines teisinės sistemas, įmonių priekabiavimo ir patyčių politiką reikėtų įtraukti į kolektyvines sutartis.

JŪRININKAMS

Šiomis gairėmis siekiama padėti jūrininkams:

- atpažinti priekabiavimo ir (arba) patyčių atvejus;
- nustatyti incidentus naudojant veiksmingas skundų procedūras;
- įsitraukti į situacijas matant, kad kiti jūrininkai yra persekiojami ir patiria patyčias darbo vietoje, prireikus juos palaikyti;
- nesityčioti iš kitų jūrininkų ir prie jų nepriekabauti;
- pranešti apie pastebėtus ar patirtus patyčių ir priekabiavimo atvejus;
- taikyti įmonės politiką ir jos laikytis;
- naudoti įmonės procedūras dėl patyčių ir priekabiavimo;
- jei reikia, kreiptis pagalbos ir palaikymo į jūrininkų organizacijas ir kitas rūpybos institucijas; ir
- įvertinti darbo vietas be priekabiavimo ir patyčių nauda.

KAS YRA PRIEKABIAVIMAS?

Priekabiavimas – tai diskriminacijos forma, kuria siekiama pakenkti arba pakenkiama asmens orumui ir siekiama sukurti arba sukuriama bauginanti, priešiška, menkinanti, žeminanti ar užgauli aplinka.

PRIEKABIAVIMO PAVYZDŽIAI

Galimi priekabiavimo pavyzdžiai:

- užgaulios ar seksualinės mintis sukeliančios medžiagos rodymas arba platinimas;
- užuominos, pasišaipymas, gašlūs arba seksistiniai / rasistiniai / homofobiniai juokeliai ar komentarai;
- įžeidžiančios kalbos vartojimas apibūdinant asmenį su negalia arba tokio asmens išjuokimas;
- replikos apie asmens fizinę išvaizdą ar charakterį, sukeltys gėdą ar nerimą;
- nepageidaujamas dėmesys, pvz., šnipinėjimas, persekiojimas, erzinimas, perdėtas familiarumas arba nepageidaujamas verbalinis ar fizinis dėmesys;
- nepageidaujami, seksualines mintis sukeltys, priešiški ar įkyrūs telefono skambučiai, tekstinės žinutės, elektroniniai laiški, komentarai socialiniuose tinkluose, faksogramos ar laiški;
- nepagrįstas, įkyrus ar nuolatinis klausinėjimas apie asmens amžių, šeimyninę padėtį, asmeninį gyvenimą, seksualinius potraukius ar orientaciją arba panašių klausimų apie asmens rasinę ar etninę kilmę, įskaitant jo kultūrą ar religiją, uždavinėjimas;
- nepageidaujami seksualiniai veiksmai arba pakartotiniai kvietimai į pasimatymą, grasinimai;
- užuominos, kad seksualinių poreikių patenkinimas gali pakylėti karjeros laiptais arba kad jų nepatenkinimas gali turėti atvirkštinį poveikį;
- akivaizdus nužiūrėjimas, nepadorūs gestai, lietimasis, graibymas, tapšnojimas ar kitoks nereikalingas fizinis kontaktas, pvz., trynimasis į kitą asmenį; ir
- piktybinių gandų skleidimas arba asmens įžeidimas (ypač dėl amžiaus, rasės, santuokos, civilinės partnerystės, nėštumo ir motinystės, lyties, negalios, seksualinės orientacijos, religijos ar tikėjimo ir lyties keitimo).

KAS YRA PATYČIOS?

Patyčios – priekabiavimo forma, apimanti priešišką ar kerštingą elgesį, dėl kurio gavėjas gali jaustis tarsi jam grėstų pavojus arba būtų bandoma jį įbauginti. Jos sukuria darbo aplinką, kurioje žmonių grupei ar asmeniui gali kilti grėsmė arba jis gali jaustis įbaugintas dėl neigiamo ar priešiško kitos žmonių grupės ar asmens elgesio.

Patyčios gali būti susijusios su piktnaudžiavimu valdžia ar pareigomis ir dažnai būna nuolatinės ir nenuspėjamos. Jos gali būti grindžiamos kerštu, žiaurios ar piktybiškos. Tačiau patyčios taip pat gali atsirasti tada, kai asmuo nesupranta, kokį poveikį jo elgesys daro kitiems asmenims, arba nesiekia pasityčioti.

PATYČIŲ PAVYZDŽIAI

Galimi patyčių pavyzdžiai:

- žodiniai ar fiziniai grasinimai ar piktnaudžiavimas, pvz., šaukimas ant kolegų ar jų iškeikimas viešai arba privačiai, įskaitant žeminančius ar stereotipinius pareiškimus arba komentarus;
  - asmeniniai įžeidimai;
  - žmogaus, jo gebėjimų menkinimas ar išjuokimas privačiai arba kitų akivaizdoje;
  - staigus įniršis ar nesitvardymas prieš asmenį ar asmenų grupę, dažnai dėl menkniekių;
  - bereikalinga ir perdėta ar slegianti priežiūra, kiekvieno veiksmo stebėjimas arba neproporcingai didelis kritikavimas dėl smulkmenų;
  - nuolatinė ar nepagrįsta kritika;
  - nelogiški reikalavimai darbuotojams ar kolegoms;
  - menkaverčių ar žeminančių užduočių, netinkančių darbo pobūdžio arba atimančių laiką atsakingoms užduotims skyrimas be pateisinamos priežasties;
  - asmens ignoravimas arba pašalinimas iš socialinių renginių, komandos susitikimų, diskusijų ir kolektyvinių sprendimų ar planavimo;
  - grasinimai ar netinkamos replikos apie karjeros perspektyvas, darbo saugumą ar veiklos vertinimo ataskaitas; ir
  - piktybinių gandų skleidimas arba asmens įžeidimas (ypač dėl amžiaus, rasės, santuokos, civilinės partnerystės, nėštumo ir motinystės, lyties, negalios, seksualinės orientacijos, religijos ar tikėjimo ir lyties keitimo).
- žmonių vengimas darbe ir atsisakymas padėti jiems įsilieti į kolektyvą, manant, kad jie „nepritampa“;
  - patyčios elektroninėje erdvėje, įskaitant netinkamus:
    - seksualines mintis sukeliančius ir nepageidaujamus komentarus;
    - vaizdus arba grasinančius, įžeidžiančius el. laiškus;
    - įrašus socialiniuose tinkluose; ir
    - teksto žinutes.
  - Kartais darbe būna situacijų, kai patyčios yra „pasišleptos“, stengiantis jas pateisinti:
    - griežtu arba tvirtu vadovavimo stiliumi;
    - darbo santykiais, kurie apibūdinami kaip „nesuderinami charakteriai“;
    - apibūdinant asmenį kaip „pernelyg jautrų“ arba „nesuprantantį juokų“;
    - apibūdinant asmenį kaip turintį „charakterio problemų“;
    - vadovavimo stiliumi, kai vadovas netoleruoja nekritinių saugos klaidų, padarytų netyčia; ir
    - pajuokiant žmogų, kuris darbe padarė nedidelę klaidą.

ĮMONĖS PRIEKABIAVIMO IR PATYČIŲ POLITIKA

Įmonės turi užtikrinti, kad būtų parengta aiški politika dėl priekabiavimo ir patyčių šalinimo. Politikos pavyzdį rasite 1 priede.

Politikoje turi būti:

- generalinio direktoriaus ar kito aukštas pareigas einančio bendrovės vadovo pranešimas;
- nustatytas įmonės įsipareigojimas panaikinti priekabiavimą ir patyčias laivuose ir tikslas sukurti darbo aplinką, kurioje būtų gerbiamas visų jūrinių orumas ir gerovė;
- nurodytas įmonės direktorius arba atitinkamas vyresniosios vadovybės narys kaip už politiką atsakingas asmuo;
- pateikti elgesio, kurį galima priskirti prie priekabiavimo ir patyčių (žr. 7 ir 8 psl.), pavyzdžiai; ir
- nurodyta kontaktinė informacija, kad jūrininkai galėtų pranešti apie incidentus.

Bendrovė gali aptarti politiką su darbuotojų atstovais ir (arba) jūrinių organizacijomis, kad gautų jų palaikymą ir pasižadėjimą laikytis politikos.

Susitarus, įmonė turi užtikrinti, kad visi jūrininkai ir atitinkami krante dirbantys darbuotojai būtų supažindinti su politika ir ją suprastų. Jiems įteikiamos politikos dokumento kopijos, o panašus dokumentas patalpinamas gerai matomoje laivų vietoje ir krante esančiuose biuruose.

JŪRININKŲ ORGANIZACIJŲ ĮSIPAREIGOJIMAS

Jūrinių organizacijų turi turėti aiškiai suformuluotą politiką dėl priekabiavimo ir patyčių naikinimo. Ji turėtų:

- priminti jūrininkams, kad laivas dažnai tampa ilgalaikiais namai jų kolegoms, todėl labai svarbu, kad įgulos nariai gerbtų vieni kitus, suprastų skirtingus kultūrinius stilius ir elgseną bei priimtų įvairovę laive. Tam gali reikėti išmokti pritaikyti savo elgesį, siekiant netyčia nesutrikdyti kolegų jūrininko;
- priminti jūrininkams apie jų atsakomybę kitiems įgulos nariams pastebėjus priekabiavimo ir patyčių atvejus; ir
- numatyti būdus, kaip paskatinti priekabiavimo ir patyčių liudininkus pranešti apie tokius atvejus laive esančiam asmeniui arba krante dirbančiam direktoriui ar atitinkamam už politiką atsakingam vyresniosios vadovybės asmeniui.

Jūrinių organizacijų taip pat turėtų parengti informacinę medžiagą apie tai, kaip kovoti su patyčiomis elektroninėje erdvėje.

Jūrinių organizacijų taip pat turi palaikyti ir skatinti įmonės politikos bei procedūrų laikymąsi, prisidėdamos prie priekabiavimo ir patyčių laivuose naikinimo.

Į politiką turi būti įtrauktas pareiškimas dėl patyčių elektroninėje erdvėje. Tinkamo pareiškimo pavyzdys:

„Patyčios elektroninėje erdvėje – tai šiuolaikinių ryšio technologijų naudojimas siekiant priekabauti, sugėdinti, žeminti, grasinti ar įbauginti asmenį, bandant jo atžvilgiu įgyti valdžią ir jį kontroliuoti. Įmonės ryšio įrangos naudojimas tokiems tikslams bus traktuojamas kaip šturkštus įmonės elgesio kodekso pažeidimas, o nusikaltėliams bus taikomos drausminės nuobaudos“.

Bendrovė taip pat gali organizuoti seminarus, skirtus užtikrinti sklandų politikos įgyvendinimą ir supratimą.

Įmonės pareiškimas visiems darbuotojams apie įmonės politiką, numatomus elgesio standartus ir teikiamą pagalbą gali padėti suvokti savo atsakomybę kitų žmonių atžvilgiu.

PRIEKABIAVIMO IR PATYČIŲ INCIDENTŲ NUSTATYMAS IR PRANEŠIMAS APIE JUOS

ATASKAITŲ TEIKIMAS

Siekiant kovoti su priekabiavimu ir patyčiomis, svarbu, kad įmonė aktyviai skatintų savo jūrininkus nedelsiant pranešti apie incidentus.

Norint išspręsti priekabiavimą ir patyčias laivuose, jūrininkai privalo pranešti apie incidentus, įskaitant tuos, kurie yra susiję su kitais.

Laivuose priekabiavimą ir patyčias patiriantys asmenys, užuot apie tai pranešę, gali kentėti iki reiso pabaigos ir paprašyti kitai kelionei būti perkelti į kitą laivą.

SKUNDŲ NAGRINĖJIMO TVARKA

Įmonės turi laikytis sąžiningų procedūrų, kad greitai išnagrinėtų jūrininkų skundus. Skundai dėl priekabiavimo ir patyčių paprastai gali būti sprendžiami taikant aiškias skriaudos atlyginimo ir drausminės procedūras. Tokios procedūros turi:

- užtikrinti konfidencialumą;
- apsaugoti skundo teikėją nuo viktimizacijos;
- numatyti, kad tiek skundą teikiantį asmenį, tiek įtariamą kaltininką lydėtų jų pasirinktas kolega arba jūrininko paskirtas asmuo; ir
- užtikrinti, kad su skundo šalimis būtų elgiamasi vienodai oriai ir sąžiningai.

Svarbu, kad jūrininkai žinotų, jog skundai dėl patyčių ar priekabiavimo arba darbuotojų informacija, susijusi su tokiais skundais, bus nagrinėjami sąžiningai, konfidencialiai, diskretiškai ir operatyviai. Jūrininkai gali nenorėti pasisakyti, jei manys, kad:

- gali likti nesuprasti; arba
- gali susilaukti asmens, kurio elgesiu skundžiasi, agresyvaus atsako.

SKUNDŲ DĖL PRIEKABIAVIMO IR PATYČIŲ PROCEDŪRA

Įmonės turi turėti visiems jūrininkams patikimą skundų dėl priekabiavimo ir patyčių teikimo ir jų nagrinėjimo tvarką. Ji bus veiksminga tik tuo atveju, jei prireikus jūrininkai nebijos įsikišti, kad padėtų kenčiantiems kolegoms. Patartina atskirti šią tvarką nuo bendros įmonės skundų nagrinėjimo tvarkos. Ši tvarka turi atitikti įmonės skundų nagrinėjimo procedūras.

Kiekvienam skundą pateikti norinčiam jūrininkui įmonė turi paskirti asmenį ar asmenis, su kuriais jūrininkas turėtų susisiekti pirmiausia. Tai gali būti laivo įgulos narys, krante dirbantis įmonės darbuotojas arba asmuo, paskirtas įmonės veikti jos vardu.

Jei paskirtas asmuo yra įmonės darbuotojas, jam turi būti suteikti įgaliojimai nagrinėti skundą arba perduoti jį aukštesniam įmonės lygiui. Be oficialios nagrinėjimo tvarkos, įmonė turėtų suteikti nukentėjusiems nuo priekabiavimo ar patyčių galimybę savo nuožiūra išspręsti skundą neoficialiai. Pavyzdžiui, nukentėjusysis, dalyvaujant kitam skundus spręsti apmokytam asmeniui iš įmonės, gali paaiškinti tariamo kaltininko veiksmų pasekmes. Tada įtariamam kaltininkui gali būti pasiūlyta atsiprašyti už savo veiksmus ir įsipareigoti jų nekartoti. Nukentėjusysis negali būti verčiamas asmeniškai pasimatyti su įtariamu pažeidėju, jei to nenori.

Įmonė gali:

- pasitelkti nepriklausomą krante veikiančią trečiąją šalį, į kurią priekabiavimą ar patyčias patiriantys asmenys galėtų kreiptis su savo skundais; arba
- Informuoti savo jūrininkus apie jūrininkų organizacijų teikiamas konfidencialias pagalbos linijas.

Laivuose su daug įgulos narių ir pareigūnų gali pasiteisinti sistema, pagal kurią kiti laive esantys asmenys dalyvauja skundų nagrinėjime.

Jei laive yra mažesnis įgulos narių skaičius, taip pat gali būti naudinga turėti kontaktinį asmenį krante, kuriam įgulos nariai galėtų pranešti apie incidentus.

ATSAKYMAS Į SKUNDĄ DĖL PATYČIŲ IR (ARBA) PRIEKABIAVIMO

Skundai turi būti išnagrinėti greitai ir objektyviai, atsižvelgiant į tai, kad jūrininkai paprastai neteikia kaltinimų, nebent jaučiasi rimtai nukentėję. Bet koks tyrimas turi būti objektyvus ir nepriklausomas.

Įmonės, nagrinėjančios skundus dėl priekabiavimo ir patyčių, prieš prieidamos išvadą turi atsižvelgti į visas aplinkybes ir atlikti objektyvų tyrimą. Turi būti sudaryta galimybė jūrininkus lydėti arba jiems atstovauti, užtikrinta apsauga nuo viktimizacijos dėl skundo pateikimo. „Viktimizacija“ apima visus neigiamų padarinių turinčius veiksmus prieš skundą pateikusį asmenį, kai skundas nėra pateiktas siekiant akivaizdžiai piktavališkų tikslų.

NEOFICIALUS NAGRINĖJIMAS

Jei jūrininkas mano, kad prie jo priekabiaujama, jis turėtų pasakyti taip besielgiančiam asmeniui, kad toks elgesys jam atrodo nepriimtinas, ir paprašyti jo liautis. Kartais žmonės nesupranta, kad jų elgesys yra nepageidaujamas ir verčia kitą asmenį jaustis nemaloniai. Jūrininkai gali konfidencialiai pranešti apie priekabiavimo incidentą (-us) asmeniui, kuris yra pirmasis kontaktinis taškas laive arba krante. Paskirtas asmuo turi išklausti skundą ir suteikti palaikymą bei pagalbą, jei nukentėjusysis nenori pradėti oficialaus nagrinėjimo proceso. Neoficialios diskusijos dažnai užtenka, kad asmuo būtų supratingesnis ir pakeistų savo elgesį.

OFICIALUS NAGRINĖJIMAS

Jei priekabiavimas ir patyčios tęsiasi arba nukentėjusysis negali ar nenori susitikti su įtariamu pažeidėju, apie tariamą incidentą reikia pranešti paskirtam asmeniui laive. Turi būti suorganizuotas susitikimas, kurio metu jūrininką lydi kitas jo pasirinktas jūrininkas atitinkamame laive ir kuriame nukentėjusiojo paprašoma pateikti oficialų skundą. Pateikus skundą, pagal bendrovės procedūras atliekamas tyrimas, siekiant nustatyti, ar reikia imtis veiksmų.

Jei atlikus tyrimą paaiškėja, kad skundas yra pagrįstas, gali tekti atskirti skundo šalis. Tokiais atvejais, jei yra galimybė tai padaryti, įvairiais būdais stengiamasi perkelti įtariamą pažeidėją, o ne nukentėjusį jūrininką, nebent nukentėjusysis išreiškė norą būti perkeltas.

Nusprendus pradėti drausminę procedūrą, tiriamam asmeniui turi būti suteikta galimybė turėti atstovą.

Įmonė gali nustatyti procedūras kartu su atitinkama (-omis) jūrininkų organizacija (-omis).

KONFIDENCIALUMAS

Įmonės turėtų:

- ištirti kiekvieną skundą atsižvelgdamos į aplinkybes ir vadovaudamosi įmonės politika bei procedūromis;
- užtikrinti, kad skundą pateikęs jūrininkas nepatirtų pasekmių; ir
- įtraukti jūrininko teisę skundo teikimo procedūroje būti lydimum arba atstovaujama, taip pat apsaugoti jūrininką nuo viktimizacijos dėl pateikto skundo.

Jei įmanoma, skundą dėl seksualinio priekabiavimo turėtų nagrinėti tos pačios lyties asmuo, kaip ir skundo teikėjas.

POSĖDŽIAI

Procedūrose turi būti numatyta, kad posėdžiai, įskaitant visus posėdžius dėl drausminių priemonių taikymo, turi būti rengiami konfidencialiai. Įmonės turi informuoti susijusias šalis apie jų teisę būti lydimums atitinkamo asmens, kuris gali konfidencialiai nešališkai patarti jūrininkams su jų skundu susijusiais klausimais ir teikti kitokią pagalbą skundo nagrinėjimo procedūroje.

Visuose posėdžiuose dėl drausminių priemonių taikymo ir skriaudos atlyginimo vadovaujamosi sąžiningo elgesio principais. Atsakovas turi turėti teisę atsakyti į skundą ir pateikti savo įvykių ir aplinkybių versiją. Tiek skundo teikėjas, tiek atsakovas turi turėti galimybę kviesti liudytojus. Įmonė taip pat turėtų raštu registruoti priimtus sprendimus.

BYLOS / IEŠKINIO SPRENDIMAS

Nusprendus patenkinti skundą, įmonė ir jūrininkų organizacija turi užtikrinti, kad būtų imtasi atitinkamų veiksmų priekabiavimo kaltininko atžvilgiu ir suteikta reikiama pagalba nukentėjusiajam. Negalima tiesiog perkelti nukentėjusiojo į kitą darbo vietą ar laivą, siekiant išspręsti priekabiavimo ar patyčių atvejį.

PRIEKABIAVIMO IR PATYČIŲ ŠALINIMO PRIEMONĖS

Įmonės drausmės kodeksuose gali būti numatyti tam tikri veiksmai, prilyginami priekabiavimui ir (arba) patyčioms, už kuriuos gali būti taikomos drausminės nuobaudos. Pavyzdžiai:

- fizinis smurtas, įskaitant seksualinį priekabiavimą;
- Bauginimas;
- prievarta;
- kitų jūrininkų darbo trukdymas; ir
- lytimi grindžiamas, moterų ir vyrų orumą darbe menkinantis elgesys, kuris yra nepageidaujamas, neprotingas ir (arba) užgaulus gavėjui.

Seksualinis priekabiavimas gali būti nustatytas nepaisant to, kad įtariamasis nesiekė tokio elgesio. Taip yra dėl to, kad sprendžiant dėl seksualinio priekabiavimo, yra atsižvelgiama į poveikį atitinkamam asmeniui.

Laivybos įmonės ir jūrininkų organizacijos turi:

- palaikyti kiekvieno žmogaus teisę į orumą ir pagarbą darbe;
- aktyviai propaguoti darbo aplinką, kurioje netoleruojamas priekabiavimas ir patyčios; ir
- užtikrinti, kad visi jūrininkai žinotų savo pareigas.

Įmonė turi aiškiai nustatyti elgesio standartus jūrininkams. Jūrininkai turi žinoti, į ką kreiptis iškilus su darbu susijusioms problemoms, o vadovai turi būti apmokyti visais įmonės politikos aspektais šioje opioje srityje.

Geras būdas bendrauti su jūrininkais yra per darbuotojų žinytus, kuriuose atkreipiamas dėmesys į įmonės politiką siekiant panaikinti priekabiavimą ir patyčias, teikiama pagalba ir pasekmės jūrininkams, įtariamais pažeidus įmonės politiką.

Jūrininkai turi:

- palaikyti kiekvieno žmogaus teisę į orumą ir pagarbą darbe;
- aktyviai kurti darbo aplinką, kurioje netoleruojamas priekabiavimas ir patyčios;
- paisyti atitinkamų elgesio standartų;
- žinoti, į ką kreiptis iškilus su darbu susijusioms problemoms; ir
- užtikrinti, kad kolegos žinotų savo pareigas, numatytas įmonės politikoje.

BENDRAVIMAS IR SĄMONINGUMAS

Politika pašalins priekabiavimą ir patyčias laivuose tik tuo atveju, jei ją lydės teigiami veiksmai, užtikrinantys jos efektyvumą. Todėl bendravimas ir sąmoningumas yra svarbios priemonės, skirtos užtikrinti, kad jūrininkai:

- suprastų įmonės įsipareigojimą užkirsti kelią priekabiavimui ir patyčioms;
- suprastų savo atsakomybę ir vaidmenį procese;
- žinotų, kur kreiptis patarimo ir palaikymo; ir
- žinotų, kaip pateikti skundą, ir būtų tikri, kad skundas bus veiksmingai išnagrinėtas.

Įmonės ir jūrininkų organizacijos gali padėti užtikrinti, kad apie jų įsipareigojimą panaikinti priekabiavimą ir patyčias būtų veiksmingai informuota, pavyzdžiui:

- informavimo programomis;
- instruktažais jūrininkams;
- plakatais;
- pranešimais darbuotojų skelbimų lentose;
- skyriaus darbuotojų žinyne;
- per vadovybei skirtus vadovus;
- per jūrininkams skirtus vadovus;
- Per patarėjus, galinčius konsultuoti jūrininkus politikos ir procedūrų klausimais;
- straipsniais darbuotojų / sąjungos žurnaluose;
- įtraukiant į informacinius susirinkimus; ir
- supažindinant su informacija.

Politika ir procedūros turi būti nuolat peržiūrimos, siekiant užtikrinti nuolatinį jų veiksmingumą.

SĄMONINGUMO DIDINIMO VEIKLA

Įmonės ir jūrininkų organizacijos gali:

- suteikti jūrininkams galimybę dalyvauti edukacinėse programose, kuriose paaiškinamas nepageidaujamas priekabiavimo ir patyčių poveikis ir įmonės politika;
- naudoti programas, kad nustatytų įmonės pranešimo apie incidentus tvarką;
- teikti literatūrą, plakatus ir vaizdo įrašus, pagrindžiančius ir sustiprinančius įmonės politiką; arba
- teikti mokymo programas prieinamas visiems naujiems ir esamiems darbuotojams.

PRIEDAI

1 PRIEDAS

ĮMONĖS PRIEKABIAVIMO IR PATYČIŲ POLITIKOS PAVYZDYS

Įmonė x visus skundus dėl priekabiavimo ir patyčių vertins rimtai ir griežtai konfidencialiai.

Jūsų vyresnysis pareigūnas laive ir personalo vadovas krante buvo apmokyti, kaip spręsti skundus dėl priekabiavimo ir patyčių. Galite kreiptis į vieną iš jų arba abu kartu ir pranešti apie patirtą incidentą.

Įmonė skundus dėl patyčių elektroninėje erdvėje laiko rimta problema.

Jei nesijaučiate užtikrintai patys teikdami skundą, galite paprašyti draugo ar kolegos tai padaryti jūsų vardu. Įmonė jūsų nebaus už skundo pateikimą, jei jis nėra piktybinis.

Atminkite, kad svarbiausia yra nukentėjusiojo suvokimas apie veiksmų žala. Jei jaučiate, kad patyrėte priekabiavimą ar patyčias, įmonė išnagrinės jūsų iškelto problemą.

Įmonės pavadinimas:

Kontaktai:

2 PRIEDAS

SIŪLOMAS LANKSTINUKO JŪRININKAMS TEKSTAS

JŪRININKŲ PAREIGOS IR ATSAKOMYBĖ

Draudžiama laivuose priekabauti prie jūrininkų ar iš jų tyčiotis. Visi jūrininkai yra atsakingi už tai, kad jų laive nebūtų priekabiavimo ir patyčių. Jūsų įmonė labai rimtai žiūri į priekabiavimą ir patyčias.

AR PRIEKABIAUJATE PRIE KITŲ JŪRININKŲ ARBA TYČIOJATĖS?

Priekabiavimas apima veiksmus, kuriais asmeniui sukeliamas stresas, pažeminimas, gėda, bauginimas ar diskomfortas.

Patyčios apima visus neigiamus ar priešiškus veiksmus, dėl kurių gavėjas jaučiasi įbaugintas. Gali būti, kad nesuvokiate savo veiksmų poveikio kitiems jūrininkams ir jums reikia pakeisti savo elgesį. Galimi pavyzdžiai:

- Ar manote, kad jūsų nustatytas darbo atlikimo būdas visada yra teisingas?
- Ar keliate balsą prieš kitus?
- Ar esate sarkastiškas arba bendraujate su kitais iš aukšto?
- Ar kritikuojate asmenis kitų akivaizdoje?
- Ar kritikuojate už nekritines saugos klaidas ir nepripažįstate asmens nuopelnų už gerai atliktą darbą?
- Ar vengiate kitų arba skleidžiate gandus ar piktavališkas paskalas?

Jei manote, kad jūsų elgesio aspektai gali būti palaikyti priekabiavimu ar patyčiomis, įmonė gali padėti jums juos pašalinti. Turėtumėte kreiptis pagalbos į savo tiesioginį vadovą – nelaukite, kol prieš jus bus pateiktas skundas!

PADĖKOS

ICS ir ITF norėtų padėkoti toliau nurodytoms organizacijoms už indėlį rengiant šias gaires:

- European Community Shipowners' Associations (Europos bendrijos laivų savininkų asociacijos)
- European Transport Workers' Federation (Europos transporto darbuotojų federacija)
- International Labour Organization (Tarptautinė darbo organizacija)
- „Nautilus International“
- UK Chamber of Shipping (Jungtinės Karalystės laivybos rūmai)

PAPILDOMI ŠALTINIAI

Naudingą medžiagą, susijusios su priekabiavimo ir patyčių panaikinimu, paketą, įskaitant vaizdo įrašus ir darbo knygas, parengė European Community Shipowners' Associations (Europos bendrijos laivų savininkų asociacijos), European Transport Workers' Federation (Europos transporto darbuotojų federacija) ir „Videotel“.

Šią medžiagą galite rasti adresu:

ETF: European Transport Workers' Federation | Training tackling bullying and harassment in shipping available online –
ETF: European Transport Workers' Federation (etf-europe.org)

ECSCA: <https://www.ecsa.eu/resources/disseminating-training-materials-harassment-and-bullying-free-workplace-shipping>

2016 m. paskelbė:

International
Chamber of Shipping

Shaping the Future of Shipping

International Chamber of Shipping (Tarptautiniai laivybos rūmai)

Walsingham House
35 Seething Lane
London EC3N 4AH

Telefonas + 44 20 7090 1460
info@ics-shipping.org
www.ics-shipping.org

International Transport
Workers' Federation

**International Transport Workers' Federation
(Tarptautinė transporto darbuotojų federacija)**

49-60 Borough Road
London
SE1 1DR

Telefonas + 44 20 7403 2733
mail@itf.org.uk
www.itfglobal.org